

Algebraické výrazy

1) Je dán výraz $\frac{x^2}{x-1}$ reálnou neznámou x . Jaká je **hodnota** výrazu pro $x = \sqrt{3} - 1$?

- A) $5 + \sqrt{3}$ B) $-0,5 - \sqrt{3}$ C) -2
D) $-2,2$ E) -3

2) Vypočítejte hodnotu výrazu:

- a) $1 - 2x^2 + 12x$ pro $x = 3 + \sqrt{2}$ b) $\frac{(a-3)^2}{4}$ pro $a = \frac{1}{2}$
c) $\frac{8b+(-3)}{4b-1}$ pro $b = 0,2$ d) $\frac{5}{y} - \frac{y}{2}$ pro $y = 2\frac{2}{3}$

3) Pro každé reálné číslo x je dán výraz $P(x) = 6x^2 + bx + 2$. Určete neznámé číslo b tak, aby pro hodnotu výrazu platilo $P(-2) = 4$.

4) Je dán výraz $(p + 2q)^2$. Vypočítejte o kolik se zvětší jeho hodnota, jestliže se p zvětší o 1 a q zmenší o 2.

5) **Zjednodušte** výrazy:

- a) $2a - \frac{2}{4}a - \frac{7}{8}a$ b) $6b \cdot \frac{1}{2}b$ c) $(c^3 - c) : (c - 1)$, pro $c \neq 1$
d) $2a - b + 5 + 4a - 2b - 7 + a$ e) $a^2b + 5 - 2c + 3a^2b + 7c + 5 + 6c$
f) $xy + 2xy - 5 + 2 - 3xy + 3$ g) $(2a + 1) + (3a - 2)$
h) $(4x + y) - (3x + 2y + 1) + 2$ i) $(4a^2 - 2a + 5) + 2a^2 - (3a^2 + 5a - 1)$
j) $2a - [2a + b - (3a - 2b) - (a - b)]$

6) **Zjednodušte** výrazy:

- a) $2a \cdot 3b$ b) $3x \cdot 5xy$ c) $2u^2v \cdot 3uv \cdot 2v^3$
d) $7x^2y \cdot 2z(-2xy^2)$ e) $2m(-3n)(-mn)$) $10a \cdot bc^2 \cdot 2ab^2 \cdot 3ac^2$
g) $2a(x - y^2)$ h) $3u(u + v + 1)$ i) $3x(x + y) + 5y(x - y)$
j) $(2a + 3b)(x + y)$ k) $(3x - 2y)(a + b)$ l) $(2a + b)(a - 1)$
m) $(2u + v)(u - 3v)$ n) $(x - 2y)(5x + 2y)$ o) $(4x^3 - 2y^2)(x - y)$

7) **Zjednodušte** výrazy:

- a) $(-4xyz) : (-4xz)$ b) $8a^2b : 2ab$ c) $16x^3y^2 : 4x^2y$
d) $(4a^2 + 2b) : 2$ e) $(5x^2 + 2x) : x$ f) $(5a^3 + 10a^2 + 25a) : 5a$
g) $(4c^2d - 12c^4d^3) : (-4c^2d)$ h) $(9xy^2 - 15x^3y^4) : (-3xy^2)$

8) Proved'te:

- a) $(y^2 + 1)^2$ b) $(a^2 + 0,1)^2$ c) $(m^2 + n^2)^2$
d) $(5ab - c)^2$ e) $(3 - 5n)^2$ f) $(x^3 - 1)^2$
g) $\left(a - \frac{1}{2}\right)^2$ h) $(4a^2b + 5a^3b^2)^2$ i) $(3x^2 - 12)^2$
j) $(7x^4y^3 + 3x^2y)^2$ k) $(3ab^2 - 2)^2$ l) $(6x^3 + 2y^2)^2$

9) Proved'te:

- a) $(a^2 - 1)^3$ b) $(2 + a)^3$ c) $(3 - b)^3$
d) $(2a - 3b)^3$ e) $(x^2 - y^2)^3$ f) $(4x^3 + 5y^2)^3$

10) Rozložte na součiny:

- a) $3y^2 - 12$ b) $x^2y - xy^2$ c) $a^3b^2 + a^2b^3$
d) $a^2x^2 - ax^3$ e) $6a^2x + 12ax^3$ f) $9a^3 - 6a^2b$
g) $4x^3y^3 - 8x^2y^2$ h) $9 - 12x + 4x^2$ i) $80 - 120a + 45a^2$
j) $12x^2 - 36xy + 27y^2$ k) $a^6 - 4a^3b + 4b^2$ l) $4x^2y^2 + 12x^3y^3 + 9x^4y^4$
m) $49a^4 + 56a^2b + 16b^2$ n) $9a^4b^2 + 6a^3b^2 + a^2b^2$ o) $9a^4b^2 - 54a^3b^3 + 81a^2b^4$

11) Určete podmínky a zjednodušte:

$$\begin{array}{llll} \text{a) } \frac{x^2-x}{x-1} & \text{b) } \frac{x^2-y^2}{x^2+xy} & \text{c) } \frac{x^2-1}{(x+1)^2} & \text{d) } \frac{ac-bc}{ac+bc} \\ \text{e) } \frac{a^2-ab}{a^2+ab} & \text{f) } \frac{2xy+y^2}{y^2} & \text{g) } \frac{m^2+m}{mn+n} & \text{h) } \frac{2a^2-4ab}{3ab-6b^2} \\ \text{i) } \frac{a^2+2ab+b^2}{2a+2b} & \text{j) } \frac{a^2-2ab+b^2}{a^2-b^2} & \text{k) } \frac{2x^2y+2xy^2-2xyz}{3yz^2-3y^2z-3xyz} \end{array}$$

12) Určete podmínky a vypočítejte:

$$\begin{array}{lll} \text{a) } \frac{a}{a-b} - 1 & \text{b) } a - \frac{a^2-b^2}{a} & \text{c) } a + b - \frac{a^2-b^2}{a} \\ \text{d) } \frac{a}{a+b} + \frac{a}{a-b} - \frac{a^2}{a^2-b^2} & \text{e) } \frac{2x-y}{x^2+xy} - \frac{1}{x} - \frac{1}{x+y} & \\ \text{f) } \frac{x-2y}{x+y} + \frac{2x-y}{x-y} - \frac{2x^2}{x^2-y^2} & \text{g) } \frac{x+2}{x-1} - \frac{x+3}{x+2} & \end{array}$$

13) Určete podmínky a vypočítejte:

$$\begin{array}{lll} \text{a) } \frac{36a^3b^4c}{45ab^6c^3} & \text{b) } \frac{21x^2y^5z}{49x^3y^4z^2} & \text{c) } \frac{8x^5(x-y)^2}{8x^5-8x^3y^2} \\ \text{d) } \frac{9c(c^2-d^2)}{18dc^3(c+d)^2} & \text{e) } \frac{9a^2-1}{9a(3a+1)^2} & \text{f) } \frac{1-4c^2}{8c(2c-1)^2} \\ \text{g) } \frac{2}{a} - \frac{a}{5+a} & \text{h) } \frac{4}{a-1} - \frac{a}{a^2-1} & \text{i) } \frac{2}{ab} - \frac{3}{bc} - \frac{4}{ac} \\ \text{j) } -\frac{5}{a} - \frac{5a}{3a-a^2} & \text{k) } \frac{a^2+a}{2a+2} \cdot \frac{2}{a} & \text{l) } \frac{4-x^2}{x+2} \cdot \frac{2}{x^2} \\ \text{m) } \frac{x^2}{5+x} : \frac{x}{2x+10} & \text{n) } \frac{5x^2}{x^2-1} : \frac{10x}{x-1} & \text{o) } \frac{a^2-25}{a^2-3a} : \frac{a^2+5a}{a^2-9} \end{array}$$

14) **Upravte** výraz pro $n \in \mathbb{N}$: $\left(1 - \frac{n}{n+1}\right) \left(n - \frac{1}{n}\right)$

15) Pro $c \neq 0$ a $c \neq 1$ **upravte** na co nejjednodušší tvar: $\frac{3}{c-1} - \frac{3}{c^2-c}$

16) Pro $a > 0$ **upravte** na co nejjednodušší tvar: $\frac{a^3}{2^2} - \left(\frac{2}{a}\right)^{-3}$

17) Pro $d \geq 0$ **upravte** na co nejjednodušší tvar: $\sqrt{2d^3} \cdot \sqrt{18d}$

18) Pro $x \in \mathbb{R} \setminus \{1\}$ **proved'te**: $2 + \frac{x-1}{1-x}$

19) Pro reálná x **určete** podmínky výrazu: $1 + \frac{x-3}{3-\frac{x}{2}}$

20) **Uved'te** podmínky pro reálná a , sečtěte a zjednodušte: a) $\frac{1}{a+2} + \frac{1-a^2}{3a+6}$ b) $\frac{4a-\frac{1}{a}}{4a+2}$

21) Pro reálná x **proved'te**: a) $\frac{5x-6}{6} - \left(\frac{x}{6} - \frac{12x}{9}\right)$ b) $3x^{102} \cdot x^{100} - 2(x^{99} \cdot x^{103})$

23) **Určete** podmínky výrazu: $\frac{c^2-4}{c^2+2c} \cdot \frac{c}{c^2+4}$

A) $c \neq \pm 2$ B) $c \neq 0; c \neq \pm 2$ C) $c \neq 0; c \neq 2$

D) $c \neq 0; c \neq -2$ E) Žádné z uvedených podmínek nejsou správné

24) Jsou dány dva výrazy $\frac{x}{x+1}$; $\frac{-1}{x^2+x}$ s reálnou proměnnou x . **Rozhodněte** o každém z následujících tvrzení, zda je pravdivé, či nikoli.

a) pro $x = -1$ má první z obou výrazů smysl. b) pro $x = 1$ má druhý z obou výrazů smysl.
c) Společný jmenovatel obou výrazů může být $x^2 + x$ d) Součet obou výrazů je roven $\frac{x-1}{x}$

25) Je dán výraz $\frac{2}{x^2-x+2}$. Pro které reálné hodnoty proměnné x výraz není definován?

A) pro $x = 0$ B) pro $x = 1$ a pro $x = -2$

C) pro $x = -1$ a pro $x = 2$

D) pro jiné dvě hodnoty

E) Výraz je definován pro všechna reálná čísla

26) Určete výsledek dělení a stanovte, pro která p má dělení smysl:

$$(2p^4 + 4p^3 - 26p^2 - 28p + 48) : (p^2 + p - 12)$$

27) Zjednodušte následující výraz a zjistěte, pro která z je roven nule. $\frac{z^2-9}{z^2-4z+3} - \frac{z+1}{1-\frac{1}{z}}$

28) Je dán výraz $\frac{x^2-6x+9}{x^2-3x}$, určete podmínky, za kterých má smysl a najděte hodnoty x , pro které je výraz roven -1 .

29) Je dán výraz $\frac{x^2-x-6}{2x^2-12x+18}$ s proměnnou $x \in R$.

a) Určete, za jakých podmínek má daný výraz smysl.

b) Určete, pro které hodnoty proměnné x má výraz hodnotu 0 .

30) Je dán výraz $\frac{d^2+8d+16}{d^2-8d+16}$, určete hodnoty d , za kterých má smysl a zjednodušte jej.

31) Určete pro které hodnoty $x \in R$ má výraz $(\frac{3x}{x-1} - \frac{2x}{x+1} - \frac{x^2}{x^2-1}) \cdot (\frac{x}{5} - \frac{x-3}{5x} + 1)$ smysl.

32) Na dětském táboře měli připraveno na nedělní oběd m kg masa pro k skautů. Během týdne se však dva skauti zranili, a nedělního obědu se proto nezúčastnili. Určete výrazem, o kolik se zvýšila průměrná hmotnost jedné porce masa, pokud veškeré připravené maso bylo mezi skauty rozděleno.

33) Maturanti se domluvili, že pojedou o prázdninách na společný výlet. Pronajali si autobus za předem domluvenou částku. V autobusu je m míst. Za předpokladu, že by byl autobus plně obsazen, by každý student zaplatil za cestu 300 Kč. Nakonec však zůstalo n míst volných.

a) V závislosti na veličinách m, n vyjádřete, o kolik Kč zaplatil více každý maturant, který se zúčastnil výletu.

b) Vyjádřete pomocí veličin m, n kolik procent míst bylo v autobuse obsazeno.

c) Určete procento obsazených míst v autobusu pro hodnoty $m = 50$ a $n = 5$.

34) Rozhodněte o platnosti následujících tvrzení.

a) Pro $b > 0$ platí $\frac{2b-1}{2+\frac{1}{b}} = -b$

b) Pro $d < -1$ platí $\frac{2d^2-4d+2}{2d+2} = 2d - 2$

c) Pro $x > 4$ platí $\frac{x-4}{x^2-4} = \frac{1}{x+4}$

Rozhodněte o platnosti následujících tvrzení.

a) pro $z > 0, x, y \in R$ platí $z^{x \cdot y} = z^x \cdot z^y$ b) pro $n \in N$ platí $n^{1-x} = \frac{n}{n^x}$

c) pro $c \in R$ platí $2^{-c} \cdot 4^c = \frac{1}{2^{-c}}$